

TÜRK YARGI SİSTEMİ⁽¹⁾

Ceza Yargısı	İdari Yargı	Askeri Ceza	Askeri İdare	Uyuşmazlık	Anayasa																										
<p>1.Derece Mahkemeler</p> <table border="1"> <tr> <td colspan="2">Hukuk Mahkemeleri</td> </tr> <tr> <td>Asliye</td> <td>Boşanma, Mal varlığı, şahıs varlığı, nafaka, ev boşaltma</td> </tr> <tr> <td>Sulh</td> <td></td> </tr> </table> <table border="1"> <tr> <td colspan="2">Ceza Mahkemeleri</td> </tr> <tr> <td>Asliye</td> <td>Sahte işlem, hakaret</td> </tr> <tr> <td>Ağır</td> <td>Mala, cana, namusa ve devlete karşı işlenen suçlar</td> </tr> </table> <p>Bölge Adliye Mahkemeleri kurulmuştur. Ancak Henüz faaliyete geçmemiştir.</p>	Hukuk Mahkemeleri		Asliye	Boşanma, Mal varlığı, şahıs varlığı, nafaka, ev boşaltma	Sulh		Ceza Mahkemeleri		Asliye	Sahte işlem, hakaret	Ağır	Mala, cana, namusa ve devlete karşı işlenen suçlar	<p>1.Derece Mahkemeler</p> <p>İdare Mahkemeleri Vergi Mahkemeleri</p> <p>↓</p> <p>Bölge İdare Mahkemeleri (Tek hakimli Mahkemeleri denetler)</p>	<p>1.Derece Mahkemeler</p> <p>Disiplin Mahkemeleri Askeri Ceza Mahkemeleri</p>	<p>İlk ve son derece görevli tek mahkeme Askeri İdare Mahkemesidir(AYİM)</p>	<p>Yargı ayrılığı ilkesinin ortaya çıkardığı görev uyuşmazlıklarını çözen mahkemedir.</p> <p>Davalara bakmak hangi davaya hangi mahkemenin bakacağına karar verir.</p> <table border="1"> <tr> <th colspan="2">Hukuk Bölümü</th> </tr> <tr> <td>Yargıtay</td> <td>2 asil 2 yedek</td> </tr> <tr> <td>Danıştay</td> <td>2 asil 2 yedek</td> </tr> <tr> <td>AYİM</td> <td>2 asil 2 yedek</td> </tr> </table> <table border="1"> <tr> <th colspan="2">Ceza Bölümü</th> </tr> <tr> <td>Yargıtay</td> <td>2 asil 2 yedek</td> </tr> <tr> <td>Askeri Yargıtay</td> <td>2 asil 2 yedek</td> </tr> </table> <p>Uyuşmazlık Mahkemesinin Başkanını Anayasa Mahkemesi kendi üyeleri arasında seçer.</p>	Hukuk Bölümü		Yargıtay	2 asil 2 yedek	Danıştay	2 asil 2 yedek	AYİM	2 asil 2 yedek	Ceza Bölümü		Yargıtay	2 asil 2 yedek	Askeri Yargıtay	2 asil 2 yedek	<p>Anayasa yargısının tek mahkemesidir.</p> <p>Kanunların KHK'ların Meclis İç Tüzüğü'nün anayasaya şekil ve içerik olarak denetimini yapar.</p> <p>Anayasa değişikliklerini yalnız şekil bakımından inceler.</p> <p>Bireysel başvuruları sonuçlandırır(2010)</p>
Hukuk Mahkemeleri																															
Asliye	Boşanma, Mal varlığı, şahıs varlığı, nafaka, ev boşaltma																														
Sulh																															
Ceza Mahkemeleri																															
Asliye	Sahte işlem, hakaret																														
Ağır	Mala, cana, namusa ve devlete karşı işlenen suçlar																														
Hukuk Bölümü																															
Yargıtay	2 asil 2 yedek																														
Danıştay	2 asil 2 yedek																														
AYİM	2 asil 2 yedek																														
Ceza Bölümü																															
Yargıtay	2 asil 2 yedek																														
Askeri Yargıtay	2 asil 2 yedek																														

YÜKSEK MAHKEMELER

YARGITAY	DANIŞTAY	ASKERİ YARGITAY	AYİM	UYUŞMAZLIK	ANAYASA MAHKEMESİ
İsmail Rüştü Çirit	Zerrin Güngör	Ahmet Zeki Liman	Abdullah Arslan	Serdar Özgüldür	Zühtü Aslan

YÜKSEK MAHKEMELER	Üyelerini Kim Seçer?	Başkanını Kim Seçer?	Başsavcılık var mı?	Cumhurbaşkanı Yargıtay'a üye seçmez.
ANAYASA MAHKEMESİ	14 üye Cumhurbaşkanı 3 üye TBMM	Kendi üyeleri arasından kendisi	YOK	HSYK, Sayıştay, Yüksek Seçim Kurulu ve Yüksek Askeri Şura Yüksek Mahkeme DEĞİLDİR.
YARGITAY	HSYK	Kendi üyeleri arasından kendisi	Yargıtay'ın seçtiği 3(üç) aday arasından Cumhurbaşkanı	
DANIŞTAY	1/4 Cumhurbaşkanı 3/4 HSYK	Kendi üyeleri arasından kendisi	Kendisi seçer	
ASKERİ YARGITAY	Cumhurbaşkanı	Rütbe ve kıdem esasına göre	Rütbe ve kıdem esasına göre	
AYİM	Cumhurbaşkanı	Rütbe ve kıdem esasına göre	Rütbe ve kıdem esasına göre	
UYUŞMAZLIK	Diğer Yüksek Mahkemelerden	AYM kendi üyeleri arasında seçer.	YOK	HSYK ve Sayıştay anayasanın Yargı bölümünde düzenlenmiştir.

ANAYASA MAHKEMESİ

Anayasa Mahkemesi Kararlarının Özellikleri

YAPISI

	2010 Öncesi	2010 Sonrası
Üye Sayısı	11 asil 4 yedek	17 asil
Üyelerin Ataması	Cumhurbaşkanı	Cumhurbaşkanı TBMM
Görev Süresi	65 yaş dolana kadar	12 yıl
Çalışma Şekli	Genel kurul	Genel Kurul + 2 Daire
Bireysel Başvuru	-	+
Yüce Divan Kararı	Kesindi.	Genel kurula bir kez itiraz

Üyelerinin Oluşum Şekli

Cumhurbaşkanı 14 kişi	TBMM 3 kişi
3 Yargıtay	2 Sayıştay
2 Danıştay	1 Barolardan
1 Askeri Yargıtay	
1 AYİM	
3 YÖK(Kendi üyeleri dışından hukuk, iktisat ve siyasal alanında Doçent yada Profesör)	
4 Doğrudan(Yüksek bürokrat, Avukat, Hâkim-savcı ve Anayasa Raportörü(5yıl görev yapmış))	

Anayasa Mahkemesinin Görevleri

• Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili itirazlara bakar.(7 gün de başvuru 15'de sonuçlandırır.)

• Milletvekilliğinin TBMM kararı ile düşmesine yapılan itirazlara bakar..(7 gün de başvuru 15'de sonuçlandırır.)

• Siyasi Partilerin mali denetimini Sayıştay yardımıyla yapar.
• Siyasi Partilerin Kapatma Davalarına bakar. Kararlarının ise;

1982 ilk hali	2001	2010
Üye sayısının salt çoğunluğu	Üye sayısının 3/5	Katılanların 2/3

• Kendi üyeleri arasından Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanını seçer.

• Bireysel başvuruları inceleyip karara bağlar. Bunun için;

Başvuru temel haklar konusunda olacak	İç yargı yolu tükenecek	İdare temel hakları ihlal edecek

• Bazı kamu görevlilerini **Yüce Divan** sıfatıyla yargılar.

2010 Öncesi	2010 da eklenenler
• Cumhurbaşkanı • Başbakan • Bakanlar • Yüksek Yargı organı üyeleri • Başsavcı ve Başsavcı vekilleri • Sayıştay başkan ve üyeleri • HSYK üyeleri • Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve vekili	• TBMM Başkanı • Genelkurmay Başkanı • Kara – Deniz-Hava kuvvet komutanları • Jandarma Genel Komutanı

• Soyut(İptal davası) ve Somut(İtirazYolu) Norm Denetimi yapmak

Soyut Norm Denetimi iptal davası)

	ŞEKİL	SÜRE	ESAS	SÜRE
Anayasa	• CB • 1/5(110 milletvekili)	10	-	-
Kanun	• CB • 1/5(110 milletvekili)	10		60
KHK ve Meclis İç Tüzüğü	• CB • 1/5(110 milletvekili) • İktidar partisi • Ana muhalefet Partisi	60	• CB • 1/5(110 milletvekili) • İktidar partisi • Ana muhalefet Partisi	60

Somut Norm Denetimi(İtiraz yolu)

Bir davaya bakmakta olan mahkeme bir **kanun yada KHK'nin** Anayasa'ya aykırı olduğunu düşünürse AYM'ye dava açar.

Anayasa Mahkemesi 5 ay içinde karar verir. Bu sürede AYM karar vermezse mahkeme mevcut yasaya göre davayı neticelendirir.

AYM'nin kararı ret olursa aynı kanun veya KHK için 10 yıl Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.

• Kararları kesindir. Herkesi bağlar. Resmi Gazete de yayımlanır.
• Yüce Divan kararlarına karşı bir(1) defa yine AYM Genel Kuruluna başvurulabilir.
• AYM kararlarının yürürlük tarihini bir(1) yıl erteleyebilir.(Bu sürede yasama kanun yapsın boşluk oluşmasın diye)
• AYM iptal ettiği normların yerine kanun koyucu gibi davranıp norm koyamaz.
• AYM kararları geçmişe yürütülemez.
• Davalara dosya üzerinden bakar ancak isterse duruşmada yapabilir.
• Yüce Divan'da savcılık görevini Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yapar.
• Bireysel başvurulara daireler bakar.
• Genel kurul en az başkan + 12 üye ile toplanır.
• Daireler en az başkanvekili +4 üye ile toplanır.
• Kararlarını katılanların salt çoğunluğu ile alır.

Katılanların 2/3 çoğunluğu ile aldığı kararlar şunlardır.
• Parti kapatma • Partiyi hazine yardımıyla mahrum bırakma • Anayasa değişikliğini şekil bakımından iptal etme
Üyelerinin 1/2+ 1 (salt çoğunluğu) ile aldığı kararlar şunlardır.
• Uyuşmazlık Mahkemesinin başkanını seçmek • AYM üyelerinden birisinin yargılanmasına karar vermek

HSYK

• Bu haliyle 1982 Anayasası ile oluşturulmuştur.
• 22 asil 12 yedek üyesi vardır.(2010 değişikliği)
• Adalet Bakanı doğal üyesi ve başkanıdır.
• Adalet Bakanı Müsteşarı doğal üyesidir.
• Hakim ve Savcıların özlük işlerini düzenler
• Genel Kurul ve 3 daire şeklinde çalışır.
• Adalet Bakanı daire çalışmalarına katılamaz.
• Kararlarından meslekten çıkartmaya yargı yolu açılmıştır(2010)
• Üyeleri 4 yıllığına seçilir ve tekrar seçilebilir.
• 2010'da sekreterlik kurulmuştur.
• Anayasa'nın yargı bölümünden düzenlenmiştir ancak yüksek mahkeme değildir.

HSYK ÜYE YAPISI

	Asil	Yedek
Adalet Bakanı	1	
Adalet Bakanı Müsteşarı	1	
Cumhurbaşkanı	4	
Yargıtay	3	3
Danıştay	2	2
Türk Adalet Akademisi	1	1
Adli Yargı hakim ve savcılar	7	4
İdari Yargı hakim ve savcılar	3	2
TOPLAM	22 asil	12 yedek